

протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення за діяльністю відповідних суб'єктів первинного фінансового моніторингу; проведення аналізу методів та фінансових схем легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму чи фінансування розповсюдження зброї масового знищення; подання в разі наявності достатніх підстав вважати, що фінансова операція або сукупність пов'язаних між собою фінансових операцій можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, до уповноважених правоохоронних органів для проведення оперативно-розшукової діяльності відповідних матеріалів та одержання від них інформації про хід їх розгляду; міжнародне співробітництво; інше [7] тощо.

Таким чином, аналіз українського законодавства щодо виявлення, розшуку та повернення активів, одержаних злочинним шляхом, дозволив виявити існуючі проблемні питання в діяльності правоохоронних органів, компетенція яких пов'язана із зазначеною діяльністю. Серед останніх нами визначені наступні інстанції: Офіс Генерального прокурора; Спеціалізована антикорупційна прокуратура; Національне антикорупційне бюро України; Вищий антикорупційний суд; Державна служба фінансового моніторингу; Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

1. Повернення активів в Україні : практичне керівництво. 14 с. URL : https://star.worldbank.org/sites/star/files/asset_recovery_guide_ukrainian.pdf.

2. United Nations Convention against Corruption. New York : United Nations, 2004. 65 p. URL : https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf.

3. Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10 листопада 2015 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/772-19>.

4. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.

5. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.

6. Про Вищий антикорупційний суд : Закон України від 07 червня 2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>.

7. Про затвердження Положення про Державну службу фінансового моніторингу України : постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2015 р. № 537. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-п#Text>.

УДК 343.35:343.98

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/148-150

Валерія ГОРБАЧ

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Віталій ТЕЛІЙЧУК

професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник

ЩОДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Корупція є одним із найнебезпечніших соціальних явищ, яке негативно впливає на розвиток суспільства. Вона спричиняє економічні втрати, знижує рівень довіри до державних органів, руйнує правовий порядок. Зменшення корупційних ризиків є одним із

найважливіших завдань боротьби з корупцією. Воно передбачає вдосконалення законодавства, прозорість та підзвітність органів влади, а також підвищення доброчесності державних службовців.

І тут доречно погодитися з думкою В. Телійчука, про те, що результати різних соціологічних досліджень, проведених і українськими, і міжнародними інституціями, свідчать, що громадяни України серед першочергових проблем, поряд з низьким рівнем заробітної плати, невисоким рівнем соціальної захищеності, називають також проблему корупції в усіх гілках влади, особливо наголошуючи на виконавчій та судовій. Для них корупція є обмежувальним фактором у забезпеченні гарантованих їм Конституцією України прав і свобод, що порушує принципи рівності всіх перед законом і соціальної справедливості, є чинником, який підмінює закон та встановлює свої правила у суспільстві. За таких умов втрачається віра у силу закону, державу й органи влади, які виступають від імені цієї держави і мають забезпечувати законні права її громадян [1].

Вдосконалення законодавства передбачає внесення змін до нормативно-правових актів з метою усунення корупційних ризиків. Наприклад, це може бути вдосконалення процедур закупівель, надання послуг, а також урегулювання відносин між державними органами та бізнесом.

Прозорість та підзвітність органів влади є важливими інструментами боротьби з корупцією. Вони передбачають доступ громадян до інформації про діяльність органів влади. Для цього необхідно забезпечити відкритість такої інформації, а також можливості для громадян брати участь у прийнятті рішень.

Підвищення доброчесності державних службовців є також важливим завданням боротьби з корупцією. Воно передбачає формування в державних службовців цінностей, які відповідають принципам чесності, справедливості та законності. Для цього необхідно проводити навчання державних службовців з питань антикорупції, а також створювати умови для їхньої чесно́ї роботи.

Також у боротьбі з корупцією не менш важливими завданнями, або його ще можна назвати «першоджерелом», про яке теж не слід забувати, є виховання громадян у дусі нетерпимості до корупції та, звичайно ж, правоохоронна діяльність.

Повністю погоджуємося з думкою науковців та практиків правоохоронних органів, що оперативно-розшукова діяльність (далі – ОРД) визначається сьогодні найбільш дієвим і ефективним механізмом в попередженні, виявленні, припиненні злочинів. Працівники оперативних підрозділів використовують різні методи, включаючи обшуки, аналіз фінансових операцій та спеціальні технічні засоби, щоб встановити і викрити осіб, які зловживають своїм статусом або посадою. Важливо наголосити, що оперативні працівники Національної поліції України чинним законодавством наділені широкими повноваженнями, але ним же встановлені і обмеження в їх діяльності, гарантії конституційних прав громадян [2, с. 289; 3, с. 200].

Розв'язання завдань, що вирішуються в процесі виявлення та перевірки осіб, які можуть вчинити корупційні правопорушення, неможливе без застосування спеціальних психологічних знань, бо без цього в сучасних умовах боротьби з організованою злочинністю неможливе вдосконалення та якісне оновлення роботи спеціалізованих оперативних підрозділів [4].

Відповідно до своїх завдань та обов'язків, які визначені у Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність», зазначена діяльність дозволяє виявляти корупційні правопорушення на ранніх стадіях їх вчинення, викривати корупціонерів, їхніх спільників та збирати докази для притягнення до кримінальної відповідальності, запобігати вчиненню корупційних правопорушень.

У протидії корупції ОРД використовується у різних формах та методах. До них можемо віднести:

– заходи, спрямовані на отримання інформації про ті, що готуються, чи вчинені корупційні правопорушення (збір інформації з відкритих джерел, проведення «оперативно-розшукових перевірок», використання негласних співробітників, проведення оперативно-розшукових заходів);

– негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК [5];

– аналітичну роботу, яка дозволяє обробляти отриману інформацію та робити висновки про можливі корупційні правопорушення.

Однак при дослідженні та вирішенні справ потрібно враховувати те, що оперативно-розшукова діяльність – це лише один зі способів боротьби з корупцією, що залежить від ряду факторів, зокрема:

- професійної підготовки та досвіду оперативних працівників;
- наявності сучасних технічних засобів;
- ефективної взаємодії правоохоронних органів;
- налагодженої системи взаємодії з громадськістю.

Отже, оперативно-розшукова діяльність є важливою складовою у протидії корупції. Вона дозволяє виявляти та припиняти корупційні схеми, виявляти корупційні правопорушення на ранніх стадіях їх вчинення, запобігати вчиненню корупційних правопорушень. Важливу роль у цьому процесі відіграє співпраця між правоохоронними органами та іншими державними органами. Оперативно-розшукову діяльність потрібно проводити відповідно до законодавства та з урахуванням прав людини. Для успішної боротьби з корупцією необхідна системна робота всього суспільства та держави. Та слід зауважити, що ОРД є лише одним із інструментів у цьому процесі.

1. Телійчук В. Г. Протидія корупції як складова стратегії національної безпеки України. *Сучасний стан протидії корупції: досвід Чехії, України, Польщі, Словаччини : матеріали міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 9-10 травня 2017 року). Київ : Нац. акад. прокуратури України, 2017. С. 61–64.

2. Щур С. О. Актуальні питання соціального і правового захисту працівників оперативних підрозділів. *Актуальні питання та перспективи використання оперативно-розшукових засобів у розкритті злочинів в умовах воєнного стану : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф.* (Київ, 30 бер. 2023 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. С. 289–291.

3. Франчук В. Ю. Оперативно-розшукова протидія кримінальним правопорушенням в Україні: сучасний стан та основні напрями. *Правові та організаційно-тактичні засади оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Одеса, 13 жовт. 2023 р.). Одеса : ОДУВС, 2023. С. 217.

4. Телійчук В. Г., Зінченко С. С. Щодо застосування профайлінгу в оперативно-розшуковій діяльності підрозділами кримінальної поліції національної поліції України. *Юридичний бюлетень*. 2020. № 12. С. 184–193.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

УДК 343.35+323

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/150-151

Віталій ДЕМЕНКО

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Марина ЛОГІНОВА

викладач кафедри цивільного права та процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

На сьогодні день проблема боротьби з корупцією не лише в Україні, а й у всьому світі, є однією з найбільш значущих. Важливість цього питання полягає в наступному: корупція – соціально-правове явище, що становить небезпеку для суспільства і держави, підриваючи права громадян у різних сферах взаємодії: освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, майнових відносин, а також реформування, яке відбувається в країні, дестабілізуючи авторитет політичної влади. Про це свідчать не лише сучасні джерела поширення інформації, а й історія нашої країни, де корупція із моменту зародження продовжує набирати значних обертів, її результати можна спостерігати і сьогодні. Таким чином, корупція нині зросла до необмежених масштабів.

Протидія корупції – головне завдання не лише нашої держави, а й низки інших країн, а також усього громадянського суспільства, оскільки саме від прийнятих рішень залежить